

STORTINGET

Innst. 266 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Prop. 41 S (2022–2023)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Utbygging og finansiering av Bypakke Nedre Glomma fase 2 i Viken

- Utslippene fra veitrafikken skal reduseres.
- Det skal utvikles gode knutepunkter.
- Fremkommeligheten for kollektiv- og næringstransporten skal bedres.

Til Stortinget

Sammendrag

Samferdselsdepartementet legger i Prop. 41 S (2022–2023) frem forslag om delvis bompengefinansiering av Bypakke Nedre Glomma fase 2 i tråd med vedtak fra lokale myndigheter. Bypakke Nedre Glomma fase 2 skal avløse bypakkens fase 1 og bidra til å gjøre transportsystemet i Nedre Glomma mer effektivt, robust og bærekraftig. Bypakke Nedre Glomma fase 1 ble behandlet i Stortinget 5. mars 2015, jf. Prop. 50 S (2014–2015) Utbygging og finansiering av fase 1 av Bypakke Nedre Glomma i Østfold og Innst. 169 S (2014–2015).

Prosjektene og tiltakene som ligger til grunn for Bypakke Nedre Glomma fase 2, er bygd på målet om at klimagassutslipp, kø, luftforurensning og støy i byområdene skal reduseres gjennom effektiv arealbruk, og at veksten i persontransporten skal tas med kollektivtransport, sykling og gange. I samarbeidsavtalen om areal- og transportutvikling i Nedre Glomma 2021–2026 er i tillegg følgende målsettinger lagt til grunn:

- Nullvisjonen; det skal arbeides for å ikke overskride de statlige målene for antall drepte og skadde i trafikken.
- Kollektivandelen skal øke.
- Sykkelandelen skal øke.

Samlet økonomisk ramme for Bypakke Nedre Glomma fase 2 er 9 155 mill. 2022-kroner. Det er lagt til grunn en indeks på 2,4 pst. fra 2021-kroner til 2022-kroner. Det legges til grunn at endelige indekser fra Statistisk sentralbyrå benyttes til å prisomregne fra 2021-kroner til det aktuelle års prisnivå etter hvert som disse foreligger. Finansieringen av pakken er basert på bompenger og fylkeskommunale og kommunale midler. I tillegg kommer merverdiavgiften som staten refunderer for prosjekter og tiltak i bypakken. Det legges til grunn en innkrevingsperiode på inntil 15 år i hver enkelt bomstasjon, med planlagt oppstart av innkrevingen så raskt som det er praktisk mulig etter vedtak i Stortinget. I tråd med de lokale vedtakene er det forutsatt 24 bomstasjoner med enveis innkreving.

Bystyrene i Fredrikstad og Sarpsborg, samt Østfold fylkesting, fattet i juni 2013 vedtak om Bypakke Nedre Glomma, som var en pakke av veiprosjekter og tiltak for gående, syklende og kollektivtrafikk. Prosjektporteføljen hadde en ramme på 7,85 mrd. 2012-kroner. Prosjektporteføljen besto av et stort antall prosjekter og tiltak basert på konseptvalgutredning for Nedre Glomma. Vedtaket omfattet også en bompengoordning som skulle delfinansiere pakken.

Bypakke Nedre Glomma ble opprinnelig fra lokalt hold fremmet som én samlet pakke. Mange av prosjektene lå imidlertid relativt langt fram i tid og var kommet kort i planleggingen. Regjeringen Solberg vurderte usikkerheten ved flere prosjekter til å være stor. Bypakke

Nedre Glomma ble derfor delt inn i faser, jf. Prop. 50 S (2014–2015) og Innst. 169 S (2014–2015).

I 2021 og 2022 fattet kommunene Fredrikstad og Sarpsborg og Viken fylkeskommune endelig vedtak om Bypakke Nedre Glomma fase 2 med en samlet prosjektportefølje på 9 155 mill. 2022-kroner. Hovedelementene i den prosjektporteføljen som er vedtatt lokalt, er utbedring av rv. 22 mellom Hafslund og Dondern, ny fv. 109 mellom Råbekken og Torsbekkdalen, ny bru for fv. 118 over Glomma i Sarpsborg, ny bru over Glomma i Fredrikstad samt en rekke tiltak for å legge til rette for kollektivtransport, sykkel og gange. Midler til planlegging av prosjekter og tiltak er forutsatt dekket innenfor foreslått ramme til de ulike prosjektene og tiltakstypene.

Finansieringen av Bypakke Nedre Glomma fase 2 har en samlet kostnad på 9 155 mill. 2022-kroner og fordeles seg på fylkeskommunale midler (572 mill. kroner), kommunale midler (381 mill. kroner), mva-kompensasjon (estimert beløp 1 396 mill. kroner) og bompenger (6 806 mill. kroner). Dette utgjør en bompengandel på om lag 74,3 pst. Bompengeneinnkrevingen i fase 1 anslås å bli avsluttet i mai 2023, og bompengeneinnkrevingen for fase 2 anslås å starte om lag ett år etter stortingsbehandling. Det er lagt til grunn bompengeneinnkreving i inntil 15 år i bomstasjonene i fase 2.

Viken fylkeskommune vedtok i møte den 24. februar 2022 å stille garanti ved selvskyldnerkausjon for et maksimalt låneopptak for Vegfinans Viken AS, begrenset oppad til 2 967 mill. kroner for lån til finansiering av Vegfinans Bypakke Nedre Glomma AS. Den fylkeskommunale garantien må godkjennes av Kommunal- og distriktsdepartementet.

Det fremkommer av proposisjonen at opplegget for styring av Bypakke Nedre Glomma fase 2 etter Samferdselsdepartementets vurdering er i samsvar med statens prinsipper for porteføljestyring av bypakker, og videre at prosjektene i porteføljestyrt bypakker skal gjennomføres innenfor en fastsatt økonomisk ramme, slik at eventuelle kostnadsøkninger og/eller inntektssvikt utover den fastsatte økonomiske rammen skal skje ved kutt i porteføljen. Videre fremkommer det at departementet har merket seg at det ved utilsiktet trafikklekasje i bomringen vil bli vurdert tiltak som stenging av lokalveier eller etablering av nye bomstasjoner. Ved ev. behov for etablering av nye bomstasjoner vil departementet komme tilbake til Stortinget med dette.

Nedre Glomma ønsker å inngå en byvekstavtale. Tiltak som ligger til grunn for Bypakke Nedre Glomma fase 2, er bygget på rammer og føringer for en eventuell byvekstavtale og vil være et godt grep for å nå målet om at veksten i persontransport skal skje med kollektivtransport, sykling og gange. Ytterligere tiltak vil være tema i eventuelle fremtidige forhandlinger om en byvekstavtale for Nedre Glomma.

Etter at Stortinget har fattet vedtak om delvis bompengefinansiering av Bypakke Nedre Glomma fase 2 i Viken, vil det bli inngått prosjektavtale mellom Statens vegvesen v/Vegdirektoratet og prosjektselskapet om innkreving av bompenger.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jone Blikra, Kirsti Leirtrø og Nils Kristen Sandtrøen, fra Høyre, Liv Kari Eskeland, Trond Helleland og Erlend Larsen, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen, Geir Inge Lien og lederen Erling Sande, fra Fremskrittspartiet, Morten Stordalen og Frank Edvard Sve, fra Sosialistisk Venstreparti, Mona Fagerås, og fra Venstre, André N. Skjelstad, viser til Prop. 41 S (2022–2023) Utbygging og finansiering av Bypakke Nedre Glomma fase 2 i Viken.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til at bypakken skal avløse bypakkens fase 1 og bidra til å gjøre transportsystemet i Nedre Glomma mer effektivt, robust og bærekraftig.

Flertallet viser til at samlet økonomisk ramme for Bypakke Nedre Glomma fase 2 er 9 155 mill. 2022-kroner, og merker seg at finansieringen av pakken er basert på bompenger og fylkeskommunale og kommunale midler. I tillegg kommer merverdiavgiften som staten refunderer for prosjekter og tiltak i bypakken. Det legges til grunn en innkrevingsperiode på 15 år i hver enkelt bomstasjon.

Flertallet viser til at Fredrikstad og Sarpsborg kommuner og Viken fylkeskommune er enige om å videreføre satsingen på transporttiltak i Nedre Glomma gjennom en videreføring av dagens fase 1 av Bypakke Nedre Glomma med fase 2. Nedre Glomma ønsker en byvekstavtale, og tiltakene som ligger til grunn for Bypakke Nedre Glomma fase 2, er bygget på rammer og føringer for en eventuell byvekstavtale.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet er imot bruk av bompenger og bypakkekonstruksjoner der bilistene forutsettes å skulle finansiere andre trafikanter transporthverdag. Samtidig innebærer premisset om nullvekstmål for bilen at folks rett til å velge eget transportmiddel innskrenkes. Disse medlemmer mener at nullvekstmålet må avvikles. Disse medlemmer vil at folk selv skal ha rett til å velge eget transportmiddel, og at bilen skal være et mulig alternativ for alle i både by og bygd.

Disse medlemmer mener at veiutbygging og vedlikehold skal være et offentlig ansvar også finansielt, og vil ta et oppgjør med en utvikling der regningen for å bygge ut infrastruktur for andre trafikanter gjøres til bilistenes ansvar. Bypakkeforslaget forutsetter her at bilen skal finansiere det meste. Samtidig skal bilistene få en vanskeligere hverdag med høye bomtakster og reduserte fartsgrenser som vil gi lengre reisetid mellom Fredrikstad og Sarpsborg når utbyggingen er gjennomført.

Disse medlemmer avviser derfor Prop. 41 S (2022–2023) Bypakke Nedre Glomma fase 2, men mener at vei- og broprosjektene som nå er lagt inn i pakken, må realiseres raskt som selvstendige prosjekter og med offentlig finansiering.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Prop. 41 S (2022–2023) Utbygging og finansiering av Bypakke Nedre Glomma fase 2 sendes tilbake til regjeringen.»

«Stortinget ber regjeringen raskt fremme forslag om statlig finansiert utbygging av vei- og broprosjektene fra bypakkeforslaget for Nedre Glomma fase 2. Det skal legges til grunn kortere reisetid for bilistene.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Prop. 41 S (2022–2023) Utbygging og finansiering av Bypakke Nedre Glomma fase 2 sendes tilbake til regjeringen.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen raskt fremme forslag om statlig finansiert utbygging av vei- og broprosjektene fra

bypakkeforslaget for Nedre Glomma fase 2. Det skal legges til grunn kortere reisetid for bilistene.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget slutter seg til utbygging og delvis bompengefinansiering av Bypakke Nedre Glomma fase 2 i Viken.

II

Stortinget samtykker i at bompengeselskapet Vegfinans AS med prosjektselskapet Vegfinans Bypakke Nedre Glomma AS får tillatelse til å ta opp lån og kreve inn bompenger til delvis bompengefinansiering av Bypakke Nedre Glomma fase 2 i Viken fylkeskommune. Vilkårene for finansieringen framgår av Prop. 41 S (2022–2023).

III

Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet Vegfinans AS med prosjektselskapet Vegfinans Bypakke Nedre Glomma AS om delfinansiering av Bypakke Nedre Glomma fase 2. Avtalen gir bompengeselskapet rett til å kreve inn bompenger innenfor de vilkårene Prop. 41 S (2022–2023) fastsetter.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 28. mars 2023

Erling Sande

leder

Trond Helleland

ordfører

